

til å bli en katastrofe, som ingen i dag aner rekkevidden av.
Men en ny krig vil sikkert gjøre det av med troen på at gullet er noen sann verdimåler.

Sommeren 1940 ga general Ruge det norske folk en advarsel, som dessverre ikke ble fulgt under okkupasjonen. Den lød slik (se UK innst. I bil. II side 312):

«Den dag kommer da dere atter kan reise hodet. Vent på dagen, vent med ro og tillit.
Gjør ikke noe uoverlagt, som kan gi erobreren påskudd til represalier».

General Ruge var klar over, at hvis ikke den sivile befolkning holdt seg strengt til folkerettens bestemmelser, ville hele befolkningen komme til å lide for den enkeltes uoverlagte gjerninger.

At der fra tysk side forekom overgrep i den første del av okkupasjonstiden er ikke til å benekte, men har vi ikke selv en aldri så liten skyld heri, fordi vi ikke fulgte general Ruges parole?

Råskapen er ikke bare et tysk fenomen. Vi har opplevet og hørt berettet om de råeste overgrep etter frigjøringen, men når voldsmennene har kunnet braute av «god nasjonal holdning», så har det vært nok til å få avlad, selv for mord. Kan noen tenke seg at f. eks. Gulosten og Feldmann-morderne under normale forhold hadde unngått lovens strengeste straff?

Vi har hørt og opplevet hvorledes myndighetene sulteforet NS-folk sommeren 1945. Dietten på Ilebu var sommeren 1945 tildels under 700 kalorier pr. døgn. Fangene måtte — for å stille sin sult — snike seg til å spise av søplekassene. Til slutt måtte disse inngjerdas. Når jeg nevner 700 kalorier, så er dette beregnet på friske varer, men den mat en fikk var ofte bedervet. Jeg har selv sett at det kom kasser av fisk til leirkjøkkenet — merket «Revefor».

Nå vil en kunne si at dette må ha vært noe særskilt for Ilebu. Men det er det ikke. Jeg var i mai 1945 på Volla Føngsel i Trondheim — og der var forholdene de samme. Og jeg hører fra alle hold — landet rundt — at kosten sommeren 1945 har vært på grensen av sulteforing. Må en da ikke kunne si at dette har vært ordnet av våre høyeste myndigheter — eller av hvem?

I 1940 møtte jeg flere som var kommet ut fra tysk føngsel i Møllergaten 19. Når jeg spurte disse om hvorledes de hadde hatt

det, rystet de bare på hodet. En fikk det inntrykk at deres munn var lukket med 7 segl — av frykt. Alle måtte tro at de hadde hatt det helt forferdelig.

Senere fikk jeg løsningen på hvorfor disse fanger ikke ville si et ord. Fangene hadde nemlig hatt det så strålende i Møllergaten 19 at de iniet turde si, for ikke å miste martyrglorien ved sitt føngselsopphold.

Sannheten om hvorledes tyskerne behandlet sine politiske fanger i 1940 og delvis i 1941, kom fram i oberst Gabriel Lunds bok: «Dødsdomt» i november 1945. I desember 1945 trakk forlaget imidlertid boka tilbake. Boka har siden ikke vært å få i handelen. Boka passet ikke for den «Hetz-stemming» som skulle opparbeides i 1945. Boka er nemlig en hymne til tysk humanitet, inntil vi begynte med sabotering og likvideringer, som tvang tyskerne til å ta represalier — slik som general Ruge hadde forutsagt ville skje.

Oberst Gabriel Lund satt i føngsel med dødsstraff over seg fra juni 1940. Hitler omgjorde senere dommen til 5 års festningsarrest. I februar 1943 ble Lund benådet. Han må ha ført en meget nøyaktig dagbok. Jeg skal komme med en del sitater av hva oberst Lund skriver:

Side 71: «Etter kl. 15 skulle det være lufting for oss, foruten 6 vitner og flere av de interesserte. Dørene til løpegården og til oppgangene ble nå ikke stengt, så vi kunne bevege oss fritt omkring. På vaktbroen var der ingen tysk vakt — han holdt uten våpen, til nede mellom oss. Fint solskinn var det, ikke et luftdrag.

Det varte ikke lenge før der ble skaffet tilveie et bord og fire krakker og bridgen var i full sving, alle spillere i lett antrekk, en enkelt med helt naken overkropp, ganske som på landtur. Rundt om oss sto tilskuere, andre puslet passierende omkring. . . . Det hele var den rene parodi på føngsels-tilstand. Intet under at en av de norske føngselsbetjenter sa ved synet: «Dette minner mig sterkt om føngslet i operetten «Flaggermusen».

Det ble ikke siste gang at en slik tanke kunne melde sig. Derom mere senere».

Side 72: «Stor forbauselse vakte det hos tyskerne, da jeg (under rettssaken) på framsatte spørsmål fra advokat Hjørt om hvor ofte jeg hadde ført mitt regiment under feltøvelser — måtte svare: «Aldri, fra 1929 til 1937».

27
P. Harsen: "Murene ramler"
Eget forlag - juni 1950.